

Ateliers

Ateli

Ateliers

Ateliers

Ateliers

Ate

Activiteiten -

plan

2025-2028

De Ateliers breidt haar formidabele fundament voor talentontwikkeling uit naar tentoonstellingspraktijken buiten haar vier muren, in lijn met nieuwe behoeften en veranderende kunstpraktijken van nieuwe generaties aankomende kunstenaars.

Profiel, missie, visie

Profiel

Sinds de oprichting in 1963 heeft De Ateliers als unieke postacademische instelling het kunstlandschap in Nederland mede vormgegeven en doet dat vandaag de dag nog steeds. De Ateliers is ontstaan uit een rebellie tegen conventionele onderwijsmethoden, in reactie op de verstikkende inertie van het academische kunstvakonderwijs en de scheiding tussen kunst en dagelijks leven.

Offspring 2022 - foto Gert Jan van Rooij

De Ateliers ontwikkelde een onderscheidende methode van talentontwikkeling, waarbij professionele kunstenaars jonge collega's op weg helpen. Een methode die gebaseerd is op de overtuiging dat gedeelde inzichten en ervaringen vormend en versterkend zijn. Door kunstenaars, voor kunstenaars.

Wat onderscheidt De Ateliers? De Ateliers is gehuisvest in een monumentaal pand met uitstekende atelierruimtes op een centrale locatie in Amsterdam. Met een kleine organisatie en minimale administratie is De Ateliers wendbaar en in staat snel te schakelen. De twintig deelnemers (gemiddeld tussen de 22 en 28 jaar oud) worden geselecteerd in een voor hen cruciale fase in hun leven, wanneer zij zich intensief richten op

hun eigen artistieke ontwikkeling. Deze nog jonge en onbekende kunstenaars zijn de latere winnaars van prestigieuze kunstprijzen en de toekomstige exposanten in prominente musea, kunstinstellingen en galleries in binnen- en buitenland.

De Ateliers is levend Nederlands erfgoed. Zij onderscheidt zich nationaal en internationaal als een uitzonderlijke en radicale instelling door haar bewezen expertise, haar intieme maar professionele schaal en effectieve organisatie. De Ateliers voedt in belangrijke mate het Nederlandse culturele ecosysteem, draagt bij aan het creëren van een rijk gevarieerd werkveld en zorgt ervoor dat Nederland voorop blijft lopen in de wereldwijde culturele productie.

- › De Ateliers is opgericht door kunstenaars voor kunstenaars; met 60 jaar ervaring in uitzonderlijk succesvolle talentbegeleiding
- › De Ateliers behaalt maximale resultaten met een minimaal budget
- › De Ateliers biedt uitstekende atelierruimtes in een monumentaal pand in het centrum van Amsterdam
- › De Ateliers is levend Nederlands erfgoed, cruciaal voor het culturele ecosysteem van Nederland

Missie

De Ateliers heeft als kerndoel het ontwikkelen van rigoureuze kunstpraktijken die betekenis hebben voor de (culturele) wereld waarin we leven. De Ateliers moedigt haar deelnemers aan om deel te nemen aan experimenten met beeld en materiaal, in gesprek te gaan met vakgenoten en een solide zelfredzaamheid op te bouwen. Deelnemers gaan een periode van twee jaar van intensieve begeleiding in en worden geïnspireerd om 'zelf dingen uit te zoeken', in de overtuiging dat het kunstenaarsbestaan na De Ateliers dat vereist. We bieden kunstenaars de nodige tijd, ruimte en middelen om zich volledig te concentreren op de ontwikkeling van hun werk en hun identiteit als kunstenaar, zowel binnen het atelier als via een ondersteunend programma. Daarmee draagt De Ateliers bij aan een positief imago van Nederland als een land met vooruitstrevende opvattingen over cultuur en onderwijs. Om de jonge kunstenaars maximaal te kunnen ondersteunen houdt De Ateliers de communicatielijnen kort en de *back office* beperkt.

- › Communicatielijnen zijn kort, administratieve rompslomp tot een minimum beperkt
- › Jonge kunstenaars helpen zelfredzaam te worden en duurzame beroepspraktijken te ontwikkelen
- › Vanuit pragmatisch idealisme kunstenaars helpen te bouwen aan een betere toekomst en bij te dragen aan diverse sociale omgevingen

Visie

Terwijl onze wereld nog steeds wordt beïnvloed door de nasleep van Covid, worden we omringd door geopolitieke spanningen en duurzaamheidskwesties en bevinden we ons in een tijdperk waarin technologische vooruitgang evolueert op manieren die nieuwe kwetsbaarheden blootleggen. Deze periode van transitie en extreme wisselvalligheid vindt zijn weerslag in het culturele veld, waar lang gevestigde machtsverhoudingen worden geanalyseerd en ter discussie gesteld. Blijven deze systemen functioneel voor culturele productie? Dragen ze nog steeds positief bij aan het idee dat de kunstenaar de hoeksteen is van de cultuur? Categorieën zijn poreuzer dan ooit en noties van 'expertise' (of 'carrière') zijn diffuus. Deze flexibiliteit in definities, in praktijken, in ideeën, zorgt voor inspirerende mogelijkheden en nieuwe manieren van werken. Kunstenaars kunnen deze fluiditeit weerspiegelen in hun praktijken. Datzelfde geldt ook voor kunstinstellingen: wanneer sociaal-politieke behoeften verschuiven, moeten ook de instellingen die aan de behoeften van jonge kunstenaars willen beantwoorden, transformeren.

De visie van De Ateliers voor 2025-2028 is te anticiperen op deze veranderende omgeving en productieve manieren te vinden om te reflecteren, vragen te stellen, uit te vinden. Vooruitkijkend omarmt De Ateliers een meer 'holistische' benadering van begeleiding en ontwikkeling die de Fair Practice Code, de Code Diversiteit en Inclusie (Code D&I) en de Governance Code Cultuur onderschrijft, met als doel deze aanpak volledig te integreren in het DNA van De Ateliers. Werkend op basis van genoemde codes richt De Ateliers zich in 2025-2028 op de volgende punten:

› Een voortdurende hands-on aanpak

De Ateliers benadrukt dat artistieke vernieuwing ruimte en tijd vraagt voor experiment, zowel door middel van de individuele praktijk als door sociale uitwisseling. We volgen het principe dat de professionele ontwikkeling van aankomende kunstenaars zich het beste voltrekt door hands-on werkzaamheid in de gefocuste setting van de studio, met voldoende tijd om dingen uit te proberen, voor falen en opnieuw beginnen, om werken te testen, te presenteren en te bediscussiëren.

› Maatschappelijke betekenis in de praktijk

Voor De Ateliers is elk van haar ateliers zowel een hoogst individuele, private werkruimte als een plek die verbonden is met het politieke en sociale reilen en zeilen van de maatschappij. Het is onmogelijk om de kunstenaar los te koppelen van de samenleving en onmogelijk om de maatschappelijke waarde en betekenis van kunst los te koppelen van de artistieke praktijk. Talentontwikkeling is gericht op de individuele kunstenaar die midden in het leven staat, die reflecteert op en bijdraagt aan de creatie van de wereld om ons heen. Diversiteit en pluriformiteit zijn daaraan inherent, ook in de samenstelling van de groep deelnemers en het team van begeleidend kunstenaars.

› Een instelling die open uitwisseling verwelkomt en omarmt

Kunstenaars die midden in de wereld staan en omgaan met de onzekerheden van deze tijd zoeken naar gelijkgestemden om mee samen te werken, ze breiden de mogelijkheden voor een artistieke praktijk uit en zetten zich in voor de vorming van nieuwe werk- en presentatieplatforms. Als gevolg heeft De Ateliers in de loop der jaren een gestage ontwikkeling doorgemaakt: van een besloten instelling die jong talent gedurende twee jaar in afzondering begeleidde, naar een omgeving die poreuzer en meer uitnodigend is. Uitnodigend, zowel van binnen naar buiten als vice versa.

› Een nieuwe openheid

Deze nieuwe holistische benadering wordt onderstreept door de opening van Woonhuis: een multifunctionele tentoonstellingsruimte die ook een fellowship-programma herbergt. Woonhuis is een voormalige conciërgewoning van drie verdiepingen die toegankelijk is via een eigen voordeur, maar toch verbonden is met het hoofdgebouw. Op die manier verstoort Woonhuis niet de geconcentreerde werksfeer in de ateliers en biedt het tegelijkertijd een enorme vergroting van het publieksbereik. Woonhuis bevordert actief de samenwerking en de uitwisseling van ideeën en expertise binnen De Ateliers als geheel (zie 'programma') en tussen De Ateliers en onze externe partners (zie 'partners' en 'geografische spreiding'). Woonhuis krijgt de komende jaren volop vorm.

› Een gezonde en veilige werkomgeving

In 2025-2028 zal De Ateliers de balans tussen publiek en privé voortdurend evalueren en er tegelijkertijd voor zorgen dat de intimiteit van de studio behouden blijft. Het is onze overtuiging dat onze deelnemers gebaat zijn bij de ontwikkeling van een individuele positie, bij zelfredzaamheid en kritische reflectie, maar ook belang hebben bij een actieve gemeenschap. Met die gemeenschap in het achterhoofd zal De Ateliers in 2025-2028 blijven werken aan het verder verbeteren van een sociaal veilige en gezonde omgeving voor iedereen die bij het instituut betrokken is. Om dit te bereiken werken we aan nog meer transparantie in de communicatie en nieuwe methoden voor feedback op beleidsprocessen (bijvoorbeeld op het gebied van programmering, organisatie en begeleiders).

› Diversiteit van personeel, publiek en partners

Vanuit betrokkenheid bij een sociaal gezond en veilig werkklimaat willen we de

verdere implementatie van de Code D&I concretiseren. Doel voor 2025-2028 is een grotere diversiteit, niet alleen van ons personeel maar ook van ons publiek en onze partners. De komende jaren zullen concrete stappen worden gezet naar de vorming van een meer divers personeelsbestand en een breder publieksbereik van het Woonhuis-programma. Daardoor zal De Ateliers de Code D&I zowel intern als extern sterker verankeren.

Voor 2025-2028 bepleit De Ateliers:

- › Een meer holistische benadering van het programma, met een meer gebalanceerde methode om publieke verbintenissen te stimuleren (Woonhuis)
- › Meer aandacht voor het leven voor, tijdens en na De Ateliers (zie: Open Dagen, nieuwe partners, Alums Programma)
- › Meer implementatie van communicatie en marketing (outreach, connectiviteit, toegankelijkheid en code D&I)
- › Nog meer aandacht voor de gezondheid van de sociale omgeving (sociale veiligheid) voor deelnemers, begeleiders, medewerkers, maar ook bij alle partners (Code D&I)
- › Zekerheid van een eerlijke beloning voor alle medewerkers (Fair Practice Code)

Terugblik op 2021-2024

Doelstellingen → uitdagingen → reacties → resultaten

De wens om onderwijsactiviteiten en samenwerkingsverbanden te versterken, meer verdieping in de programmering te ontwikkelen en zo een brug te kunnen slaan tussen productie en presentatie speelden een belangrijke rol in de periode 2021-2024. Er was een herdefiniëring en heroriëntatie voor nodig om de studio sterker te situeren in de huidige geglobaliseerde wereld, als een plek die open staat voor sociale praktijken in lijn met ethische ontwikkelingen in het culturele veld. Op institutioneel niveau was en is er een blijvende behoefte aan meer inclusie, evenals de noodzaak een vruchtbare omgeving te creëren voor de dekolonisatie van kennisverwerving en kennisproductie. De resultaten hebben geleid tot een toename van de presentatiemogelijkheden, grotere diversiteit in het team vaste begeleiders een verbetering van de communicatie op alle niveaus (tussen medewerkers, tutors en deelnemers).

De uitdagingen in 2020-2024 waren de omgang met Covid en de daaropvolgende aanpassing van het programma. Uitdagingen kwamen ook in de vorm van veranderingen in het kernteam van begeleiders en in het directoraat. Begin 2021 legde directeur Xander Karskens zijn werkzaamheden neer en nam begeleidend kunstenaar en lid van de Artistieke Adviesraad Martijn Hendriks het stokje over als interim-directeur. In juni 2022 is de nieuwe directeur, Maxine Kopsa, begonnen bij De Ateliers. Er was behoefte aan zelfreflectie als instituut. Daartoe werd een extern adviseur (De Vertrouwenspersoon) ingeschakeld om de werkcultuur en de dagelijkse gang van zaken bij De Ateliers door te lichten. Er werd advies ingewonnen met betrekking tot gemeenschapsvorming en communicatie, wat geleid heeft tot het creëren van verbeterde ondersteuningsstructuren, inclusief het opstellen van onze gedragscode, onze huisregels en onze deelnemersovereenkomst; en de implementatie van een ondersteuningsstructuur met een regelmatig bezoekende vertrouwenspersoon en een klachtencommissie.

De afgelopen jaren waren voor De Ateliers een periode van vrij ingrijpende verschuivingen. Er zijn kleine en grote veranderingen ingezet op het gebied van begeleiding, organisatie, communicatie en duurzaamheid. Begeleiders uit het buitenland worden via reiskostenvergoedingsregelingen aangemoedigd te reizen per trein in plaats van het vliegtuig, en om aaneengesloten werkdagen in te plannen teneinde reisbewegingen te beperken en de carbon footprint te reduceren. Andere kleine stappen zijn de invoering van vegetarische lunches voor personeel en begeleiders en vermindering van gebruik van plastics. De communicatie tussen staf en deelnemers is vergemakkelijkt, verbeterd en transparanter geworden door de invoering van kalenders, roosters, groepsapps en andere digitale omgevingen. Er is een Deelnemersraad in het leven geroepen waarin enkele deelnemers uit het eerste en tweede jaar de gehele groep vertegenwoordigen. Drie nieuwe kunstenaars zijn toegetreden tot de groep vaste begeleiders: de Amerikaanse, in Frankfurt woonachtige kunstenaar Cudlice Brazelton IV, de Schotse filmmaker Charlie Prodger en de Nederlandse schilder Rezi van Lankveld. In mei 2023 werd de renovatie van de voormalige conciërgewoning voltooid en kon Woonhuis worden geopend. Het zestigjarig bestaan van De Ateliers werd gevierd met de publicatie van het boek 'De Ateliers 1963-2023. Geschiedenis van een kunstenaarsinstituut'.

Door alle verschuivingen in de afgelopen jaren hebben we geleerd dat de flexibiliteit van het team en het vermogen om snel te anticiperen hebben geholpen om de nodige veranderingen door te voeren zonder afbreuk te doen aan de continuïteit in de uitvoering van kerntaken. We hebben geleerd beter gebruik te maken van digitale netwerken om het

programma vorm te geven en werken momenteel aan een grotere toegankelijkheid (communicatie naar publiek, archivering, et cetera). Positieve resultaten zijn de verbeteringen op het gebied van diversiteit en governance. Er zijn meer resultaten die positief stemmen. Het al jaren groeiende aantal aanmelders bereikte in 2023 een recordhoogte van 1.040. De jaarlijkse tentoonstelling Offspring wordt steeds beter bezocht en gewaardeerd (Het Parool rangschikte Offspring 2023 als een van de tien meest invloedrijke exposities van het afgelopen jaar). De werktevredenheid onder het personeel is groot en de samenwerking met onze partners is intensiever en effectiever geworden. In 2025-2028 blijven we werken aan communicatielijnen, ruimte voor feedback en evaluatie op verschillende niveaus, en aan grotere diversiteit in de staf, het begeleidingsteam, ons publiek en onze partners. Het doel is een plek te blijven waar medewerkers en deelnemers zich uitgedaagd voelen en er graag werken.

Belangrijkste leerpunten in 2021-2024:

- › Aanpassingsvermogen in tijden van toegenomen uitdagingen (organisatie en programma)
- › Belang van transparantie en communicatie (tussen medewerkers onderling en met deelnemers)
- › Belangrijkste nieuwe ontwikkelingen in 2021-2024:
Renovatie en opening van Woonhuis, publicatie van 'De Ateliers 1963-2023. Geschiedenis van een kunstenaarsinstituut'
- › Verbetering maatschappelijke ondersteuning en protocol (Vertrouwenspersoon, nieuwe Gedragscode, Participatieovereenkomst, Deelnemersraad), stappen gemaakt in duurzaamheid
- › Veranderingen in het team vaste begeleiders

Artistieke kernwaarden – wie we zijn en wat we (gaan) doen

Introductie – de organisatie

Het besef dat kennis wordt gevormd door meerdere perspectieven blijft in de huidige samenleving noodzakelijk; het is een waarde die De Ateliers er voortdurend aan herinnert dat we altijd zelfkritisch en zelfbewust moeten blijven. De Ateliers luistert. De instelling beseft dat haar succes afhangt van het welzijn van haar deelnemers en medewerkers: hoe ze worden uitgedaagd, hoe ze zichzelf motiveren bij te dragen aan het succesverhaal van de instelling, hoe ze zich aangemoedigd voelen om open te staan voor nieuwe kansen en mogelijkheden. De Ateliers neemt haar verantwoordelijkheden ter harte als gastheer van Nederlands en internationaal talent. De komende tijd blijven we werken aan verbetering van interne en externe communicatie, feedback en evaluatie op verschillende niveaus, op weg naar een meer diverse en inclusieve werkomgeving.

Kernbegrippen vooruitblik:

- › Een luisterende instelling met verantwoordelijkheden (gastheerschap en sociale veiligheid)
- › Verbeterde communicatielijnen (inclusief feedback- en evaluatiemogelijkheden)
- › Een diverse, inclusieve en gezonde omgeving (voor deelnemers, medewerkers en partners)

Het Ateliers-DNA voor 2025-2028

De Ateliers is in essentie een kunstenaarsinstituut:

De organisatievorm is uniek voor Nederlandse postacademische instellingen: een Artistieke Adviesraad, bestaande uit drie vaste begeleidende kunstenaars, heeft belangrijke invloed op het beleid en staat in nauw contact met tutores, deelnemers en directie.

De Ateliers is toonaangevend maar niet elitair:

Kunstenaars van alle rangen en standen zijn welkom zich aan te melden voor een werkperiode. Een diploma, ervaring of een indrukwekkend CV zijn niet vereist. Financiële drempels zijn er niet. Als zodanig blijft De Ateliers fundamenteel inclusief.

De Ateliers is geen afronding van een kunstvakopleiding:

Door de keuze voor beginnende kunstenaars in een cruciale fase van hun artistieke praktijk kunnen begeleiders deelnemers helpen op een fundamenteel niveau, zodat zij een eigen persoonlijke taal ontwikkelen waar zij een leven lang mee vooruit kunnen.

De Ateliers bewaakt de balans tussen privé en publiek:

Aan de ene kant de persoonlijke begeleiding via individueel mentorschap, aan de

andere kant de via Woonhuis groeiende verbintenissen met de wereld om ons heen. Beiden bestaan naast elkaar en houden elkaar in evenwicht. De Ateliers draagt bij aan een geschakeerde samenleving: Door ondersteuning van aankomend talent worden jonge kunstenaars een belangrijk onderdeel van toekomstige culturele infrastructuur en zijn ze in staat bij te dragen aan het lokale en internationale kunstdiscours.

Doelgroep – toekomstige deelnemers

In 2025-2028 blijft De Ateliers zich richten op Nederlandse en internationale kunstenaars die aan het begin van hun professionele loopbaan staan. Dit zijn de veelbelovende makers die bereid zijn diep in hun werk te duiken om het op een hoger plan te kunnen tillen. Aanstormende kunstenaars die een intense dialoog met ervaren vakgenoten kunnen waarderen, die open staan voor verandering en vernieuwing en die behoefte hebben aan frequente en kritische feedback, juist omdat de artistieke potentie van het werk nog niet helemaal is uitgekristalliseerd. In 2025-2028 wil De Ateliers haar bereik in Nederland vergroten door een programma van tentoonstellingen en evenementen in Woonhuis, open dagen, het alumni-netwerk en nieuwe partners.

Talentontwikkeling

Twee factoren hebben de talentontwikkeling bij De Ateliers consequent bepaald: het hoge niveau van gesprekken tussen begeleiders en deelnemers, en een werkomgeving die onderzoek, experiment, reflectie en innovatie stimuleert.

› Diverse expertise

In 2025-2028 blijft de artistieke expertise en internationale ervaring van tutores de ruggegraat van de instelling. De Ateliers bewaakt het hoge niveau van haar begeleiding ook in 2025-2028. De groep van vaste begeleiders en gasttutores weerspiegelt tevens de

diversiteit onder de deelnemers, afkomstig uit de hele wereld. Bij de samenstelling van het team begeleiders wegen factoren mee als leeftijd, discipline, visie en ervaring. Veelstemmigheid is cruciaal voor een goed functionerend begeleidingsteam.

Nieuw is de introductie van de Woonhuis Fellow in 2023. Fellows zijn gastbegeleiders die door de deelnemers zelf worden gekozen en die voor een korte, intensieve periode als tutor Atelierbezoeken afleggen. Fellows zijn tijdelijk onderdeel van de gemeenschap, spreken de deelnemers wekelijks (in sommige gevallen vaker) en ontwikkelen waar nodig alternatieve vormen van mentorschap (zoals groepsgesprekken, leesgroepen, screenings, lezingen). De Woonhuis Fellow verbreedt de methodologie van het mentor-

Werk van Brigitte Louter op de opening van Offspring 2022 - foto Maarten Nauw

schap bij De Ateliers. Zo kreeg het engagement met de deelnemers van de eerste fellow, schrijver Huw Lemmey, op verschillende manieren vorm: middels een publieke lezing op De Ateliers, een voorpremière van een film waaraan hij meewerkte, een lezing bij boekhandel San Serriffe.

› Stimulerende omgeving

Veel factoren dragen bij aan een creatief inspirerende omgeving, zoals de grote atelier-ruimtes en de technische werkplaatsen. De studio's van De Ateliers zijn 24/7 toegankelijk en technische ondersteuning is het hele jaar door en tijdens Offspring beschikbaar. Niet alleen de faciliteiten maken De Ateliers tot een zeer gewilde werkplek, ook de verdiensten van de kunstenaars die hen voorgingen, de geschiedenis van het pand, de centrale locatie in Amsterdam nabij musea en galleries.

De Ateliers – impact op de kunstwereld

Veel (buitenlandse) deelnemers blijven na hun tijd bij De Ateliers in Nederland, enkelen met behulp van een zogeheten Zoekjaar, in 2023 zelfs 9 van de 10 deelnemers. Ze versterken de nationale kunstscene, gaan contacten aan met lokale kunstenaars en kunstinstellingen en dragen bij aan een rijke, gevarieerde, vooruitstrevende kunstwereld. De diversiteit onder in Nederland opgeleide kunstbeoefenaars zorgt er mede voor dat Nederland zichtbaar is op het wereldwijde toneel van de hedendaagse kunst.

› Kunstenaars verbinden met de kunstwereld: Offspring, Woonhuis, netwerken

De Ateliers slaat bruggen tussen deelnemers en de wereld buiten De Ateliers door middel van tentoonstellingen in Woonhuis, via kunstenaarsnetwerken, en met Offspring (zie 'programma'). Offspring, de jaarlijkse eindtentoonstelling, is vaak het moment waarop contacten worden gelegd met instellingen, galleries en verzamelaars en waar gesproken wordt over mogelijke aankopen en toekomstige exposities. Veel oud-deelnemers zijn vertegenwoordigd in museale, particuliere en/of bedrijfscollecties. Ze exposeren in binnen- en buitenland en winnen prestigieuze prijzen als bijvoorbeeld de Prix de Rome, de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst, de Buning Brongers Prijs, de Wolvecamp Prijs, ABN AMRO Kunstprijs, en de Jeanne Oosting Prijs.

› Sterk Alums-netwerk

De banden tussen oud-deelnemers en het instituut blijven hecht en effectief (we werken momenteel aan een nieuw *Alums Programme*). Dit netwerk versterkt het geografische bereik van De Ateliers. Alums die lesgeven aan kunstacademies, verwijzen hun studenten vaak door naar De Ateliers. Hieronder volgt een lijst van oud-deelnemers die actief zijn in belangrijke Nederlandse galleries en een overzicht van oud-deelnemers en vaste begeleiders die wereldwijd actief zijn. Hoewel geen exacte indicator voor artistiek succes, geven deze overzichten een indruk van de wereldwijde impact van onze oud-deelnemers en de effectiviteit van ons programma.

› Aandeel van De Ateliers (oud)deelnemers in galerievertegenwoordiging in Nederland:

Galerie Onrust (Amsterdam): Eli Content, Hans Hovy, Axel Linderholm, Ana Navas, Han Schuil, Derk Thijs, Toon Verhoef, Robert Zandvliet, Ina van Zyl (9 van de 17 kunstenaars); Galerie Andriesse-Eyck (Amsterdam): Erik Andriesse, Bert Boogaard, Rob Johannesma, Natasja Kensmil, Antonietta Peeters, Rory Pilgrim, Daragh Reeves, Hewald Jongenelis (8 van de 36 kunstenaars); Galerie Annet Gelink (Amsterdam): Rinella Alfonso, Leo Arnold, Minne Kersten, Rezi van Lankveld, Erik van Lieshout, Wouter Paijmans, Sarah Pichlkostner, Lara Schnitger (8 van de 28 kunstenaars); Galerie Fons Welters (Amsterdam): Adriano Amaral, David Jablonowski, Sarah Ksieska, Zilvinas Landzbergas, Matthew Monahan, Evelyn Taocheng Wang (6 van de 23 kunstenaars); Galerie Slewe (Amsterdam): Steven Aalders, Adam Colton, Paul Drissen, Michael Jacklin, Krijn de Koning (5 van de 23 kunstenaars); Galerie Tegenboschvanvreden (Amsterdam): Ricardo van Eyk, Lieve Hakkers, Ana Navas, Emma van der Put (4 van de 21 kunstenaars); Gerhard Hofland Galerie (Amsterdam): Michael Kirkham, Janine van Oene, Jacqueline Peeters, Robert Seidel (4 van de 18 kunstenaars); Ellen de Bruijne Projects (Amsterdam): Lara Almarcegui, Pauline Curnier Jardin, Maria Pask (3 van de 33 kunstenaars); Grimm Galerie (Amsterdam, London, New York): Alex Dordoy, Saskia Noor van Imhoff, Robert Zandvliet (3 van de 34 kunstenaars); Willem Baars Projects (Amsterdam): Morgan Betz, Rob Birza, Emo Verkerk (3 van de 13 kunstenaars); Galerie Ron Mandos (Amsterdam): Atelier van Lieshout, Esiri Erheriene-Essi, Lieven Hendriks (3 van de 32 kunstenaars); April in Paris (Wassenaar): Eric Bell & Kristoffer Frick, Anders Dickson, Clémence de La Tour du Pin (3 van de 8 kunstenaars); Borzo Gallery (Amsterdam): Jan Commandeur, Heringa/Van Kalsbeek, Hans van Hoek (3 van de 27 kunstenaars); Diez Gallery (Amsterdam, Keulen): Cecilia Bjartmar Hylta, Wessel Rossen, Sands Murray-Wassink; Upstream Galerie (Amsterdam): Cristobal León, Jen Liu (2 van de 23 kunstenaars); Galerie Martin van Zomeren (Amsterdam): Martijn Hendriks, Daisy Smith (2 van de 20 kunstenaars); Dürr Britt & Mayhew (Den Haag): Lennart Lahuis, Wieske Wester (2 van de 15 kunstenaars); Merchant House (Amsterdam): Kokou Ferdinand Makouvia, Leo Vroegindeweij (2 van de 25 kunstenaars); Galerie Stigter & Doesburg (Amsterdam): Melissa Gordon (1 van de 29 kunstenaars); Torch Gallery (Amsterdam): Philip Akkerman (1 van de 21 kunstenaars); Althuis Hofland Fine Arts (Amsterdam): Tanja Ritterbex (1 van de 17 kunstenaars); Akinci (Amsterdam): Charlotte Schleiffert (1 van de 28 kunstenaars)

› Aandeel van De Ateliers (oud)deelnemers in galerievertegenwoordiging wereldwijd:

Gagosian Gallery (New York, Los Angeles, Parijs, Londen, Genève, Gstaad, Rome, Athene, Hong Kong): Urs Fischer, Thomas Houseago, Tatjana Trouvé; David Zwirner (New York, Los Angeles, Londen, Parijs, Hong Kong): Marlene Dumas; Anton Kern Gallery (New York): Matthew Monahan, Lara Schnitger; Pace Gallery (New York): William Monk; Frith Street Gallery (Londen): Marlene Dumas; The Approach (Londen): Sara Barker; Modern Art (Londen): Anna-Bella Papp; Sadie Coles HQ (Londen): Urs Fischer; Modern Institute (Glasgow): Alex Dordoy, Urs Fischer, Thomas Houseago; CarlierGebauer (Berlijn, Madrid): Sarah Barker, Aernout Mik; BQ Gallery (Berlijn) Philipp Gufler, Raphaela Vogel; Guido W. Baudach Galerie (Berlijn): Erik van Lieshout; Meyer Riegger (Berlijn, Karlsruhe, Bazel): Melvin Moti; Hidde van Seggelen (Hamburg): Ansuya Blom, Jan van de Pavert; Lucas Hirsch (Düsseldorf): Jannis Marwitz; Galerie Markus Lüttgen (Mönchengladbach), David Jablonowski; Gregor Staiger Gallery (Zürich, Milaan): Shana Moulton, Lucy Stein, Raphaela Vogel; MAI 36 (Zürich): Koenraad Dedobbeleer; Galerie Krinzinger (Wenen): Erik van Lieshout, Atelier van Lieshout; Galeria Wschod (Warschau): Anders Dickson, Wessel Rossen; SpazioA (Pistoia): Giulia Cenci, David Jablonowski, Finn Theuws; Gio Marconi (Milaan): Atelier van Lieshout; Massimo de Carlo (Milaan): Urs Fischer, Matthew Monahan; Galerie T293 (Rome): Patrizio di Massimo; Galeria Raucci/Santamaria (Napels): David Jablonowski; Para Romero (Madrid, Ibiza): Lara Almarcegui; Carreras Mugica (Bilbao):

June Crespo, Koenraad Dedobbeleer, Asier Mendizabal; Galerie Sofie Van de Velde (Antwerpen); Sarah De Vos; Annie Gentils Galerie (Antwerpen); Jacqueline Peeters; Xavier Hufkens (Brussel); Thomas Houseago; Stevenson Galleries (Kaapstad, Johannesburg, Amsterdam); Mustafa Maluka, Neo Matloga, Natasja Kensmil; Galerie Koyanagi (Tokio); Marlene Dumas; Antenna (Sjanghai); Evelyn Taocheng Wang.

Nabijheid en koesterende focus in 2025-2028

Er zijn steeds minder plekken in de wereld zoals De Ateliers, waar kunstenaars op relatief kleine schaal, in een relatief intieme sfeer, op zo'n diepgaand, professioneel en intens niveau kunnen werken, elkaar kunnen ontmoeten en van gedachten kunnen wisselen – overigens zonder dat de grote reputatie van het instituut op hen drukt of oprecht experiment in de weg zit. De schaalgrootte van De Ateliers blijft de komende tijd min of meer op peil (slechts kleine aanpassingen in de samenstelling van het personeel). De kleinschaligheid biedt flexibiliteit en zorgt ervoor dat de lijnen tussen begeleiders en deelnemers kort blijven. Ook de intensiteit van het mentorprogramma en de frequentie van (wekelijks) Atelierbezoeken blijven gehandhaafd. Deze Atelierbezoeken (die niet optioneel zijn) zorgen ervoor dat er in de loop van twee jaar een sterke en vitale dialoog ontstaat.

De Ateliers is een luisterende instelling, die beseft dat haar succes afhankelijk is van het welzijn van haar deelnemers en medewerkers. De Ateliers ziet het als haar verantwoordelijkheid zich als een goede gastheer over kunstenaars van over de hele wereld te ontfemen. Wat zijn deze verantwoordelijkheden? Wat zijn *best practices* als gastheer? Verantwoordelijkheid begint met het managen van verwachtingen. Te beginnen met zorgvuldigheid in het selectieproces van de deelnemer (wat kunnen wij bieden?), bij hun kennismaking met en verblijf op De Ateliers (wat en hoe doen we wat we doen en hoe kunnen we helpen?), en tenslotte in het leven na De Ateliers (het leggen van verbindingen, netwerken en partnerschappen).

Met het oog op sociale veiligheid zijn er in 2022 en 2023 stappen gezet om de werkomgeving open en veilig te houden. Dit is een continu proces, dat regelmatig wordt gemonitord en indien nodig kan worden bijgestuurd (zie 'Reflectie op 2021-2024').

Maatschappelijke betekenis in 2025-2028

De Ateliers onderschrijft het idee dat kunst inherent sociaal geïnformeerd is en zich onvermijdelijk afspeelt binnen politiek sensitieve omstandigheden. Kunst en kunstenaars hebben dus het vermogen om beide te beïnvloeden. Bij De Ateliers begrijpen we dat kennisvorming gebaat is bij meerdere perspectieven en uitwisseling. In 2025-2028 zal De Ateliers zich wederom inzetten haar deelnemers te helpen bij het ontwikkelen van nieuwe materialen en structuren en bij de creatie van alternatieve vormen en ideeën. Met grotere ondersteuning van hun praktijk vanuit het Fellowship-programma en het Woonhuis-programma stimuleert De Ateliers haar deelnemers tot associatieve en speelse gedachtesprongen die nieuwe denkbeelden kunnen opleveren in verschillende sectoren van de samenleving. Deelnemers zullen in staat zijn om als nooit tevoren rechtstreeks in contact te komen met een publiek gedurende hun tijd in De Ateliers, op een manier die volledig past bij hun praktijk.

Striktheid en kwaliteitscontroles

Het aanbieden van een begeleidingsprogramma voor jonge kunstenaars is onze kernactiviteit. De nauwgezetheid en kwaliteit ervan worden zorgvuldig bewaakt, zowel bij de selecties van aanmeldingen als bij de individuele begeleiding van deelnemers.

Werving en selectie

In 2023 meldde een recordaantal kunstenaars (1040) van over de hele wereld zich aan bij De Ateliers. Het strenge selectieproces maakt het mogelijk dat elke aanmelder wordt beoordeeld op basis van de kwaliteit van het artistieke werk en niet op basis van carrièrekeuzes. Iedereen heeft een eerlijke kans om zijn werk te laten beoordelen, ook degenen zonder academische opleiding. De Ateliers is uniek in haar genereuze en open benadering van autodidactisch talent.

Het selectieproces ontvouwt zich over een periode van drie tot vier maanden waarbij de directeur en alle vaste begeleiders nauw betrokken zijn. De directeur bekijkt alle aanvragen samen met kleine commissies. Er wordt een shortlist gemaakt van 70 á 80 aanmelders, die op hun beurt individueel worden beoordeeld door het voltallige team van vaste begeleiders. Het team wordt voor die gelegenheid bijgestaan door enkele gastbegeleiders. Zo'n vijftientig kandidaten worden uitgenodigd voor interviews (door twee afzonderlijke commissies) die gedurende drie dagen plaatsvinden. Tenslotte worden uit deze kandidaten tien deelnemers gekozen.

Het aanvraag- en selectieproces is de afgelopen jaren verfijnd en nog zorgvuldiger geworden: kleinere commissies beoordelen vanaf het begin specifieke groepen aanmeldingen, meestal op basis van medium. Gastbegeleiders worden in deze fase van het proces uitgenodigd om de verscheidenheid aan perspectieven te vergroten. Het streven in de komende periode 2025-2028 is om deze zorgvuldigheid vast te houden, de diversiteit van de kleinere commissies te vergroten en de interviewdagen aan te passen. In het verleden werden niet alle juryleden uitgenodigd om alle drie de interviewdagen bij te wonen.

Dit leidde tot moeilijkheden bij het nemen van definitieve beslissingen aan het einde van het proces (omdat niet iedereen uit de eerste hand kennis kon nemen). In 2024 en in de toekomst zullen jury's consistent zijn in alle interviews.

Engagement

Door hun grote betrokkenheid bij de selecties nemen alle (vaste) begeleiders de verantwoordelijkheid op zich om elke nieuwe deelnemer intensief te begeleiden. Deze belangrijke toewijding dient als basis voor substantiële begeleiding. In 2025-2028 zullen commissies prioriteit blijven geven aan diversiteit en een breed scala aan disciplines binnen de hedendaagse kunst. Het benadrukken van innovatie in de studiopraktijk blijft van groot belang.

Criteria en overwegingen

De Ateliers beschouwt de periode grofweg tussen de leeftijd van 20 en 30 jaar als een cruciale fase in de vorming van het kunstenaarschap. Gedurende deze tijd articuleren kunstenaars de artistieke principes die de basis zullen vormen voor hun toekomstig werk. De daaropvolgende decennia zijn doorgaans getuige van minder ingrijpende veranderingen. Oudere deelnemers hebben over het algemeen een duidelijker idee van wat ze willen creëren en hoe ze dit het beste kunnen bereiken, vergeleken bij hun jongere collega's. Ze hebben minder continue feedback en intensieve begeleiding nodig, staan minder open voor verandering en richten zich meer op produceren, netwerken, exposeren, verkopen, reizen en lesgeven. Talenten van boven de 30 jaar worden slechts bij uitzondering meegewogen in de definitieve selectie, of worden doorverwezen naar andere instellingen (zie 'Rijksakademie').

In 2025-2028 blijft De Ateliers de nadruk leggen op jongere aanvragers. Meer dan voorheen zal De Ateliers daarbij de vorming van de deelnemersgroep als geheel meewegen. In de wetenschap dat het aanmeldproces elk jaar onvermijdelijk tien individuen zal opleveren die veel tijd samen zullen doorbrengen (sommigen ontwikkelen onderling banden voor de rest van hun leven) wordt speciale aandacht besteed aan 1) de diversiteit aan praktijken en achtergronden en 2) het ontwikkelingsstadium van elke kunstenaar. De diversiteit aan praktijken en achtergronden creëert een gemeenschap waar kennis en ervaring kunnen worden gedeeld. Deze aanpak heeft tot doel de deelnemers te inspireren om de grenzen van hun individuele praktijken te overstijgen, zodat wederzijdse uitwisseling wordt bevorderd en ieders sterke kant wordt belicht.

Mentorschap

Mentorschap door middel van individuele Atelierbezoeken is intens en vormt, zoals hierboven vermeld, de kern van het programma. Begeleiding vindt wekelijks plaats op de dinsdag gedurende negen maanden van het jaar. Deelnemers hebben 24 uur per dag toegang tot hun studio's. Het hele jaar door zijn werkplaatsen beschikbaar voor algemeen gebruik (metaal, hout, kunststof, fotografie, video). Technici helpen deelnemers oplossingen te vinden voor technische problemen.

In 2022 en 2023 heeft De Ateliers gewerkt aan meer transparantie en feedbackmogelijkheden om op verschillende niveaus toezicht te houden op de 'gezondheid' van de sociale omgeving en de algemene kwaliteit van het programma (inclusief mentorschap). In 2025-2028 streven we ernaar om de communicatielijnen open te houden en verbeteringen aan te brengen waar en wanneer nodig, waarbij we een systeem hebben waarbij deelnemers, al dan niet anoniem, feedback kunnen geven op hun mentorproces en hun allround ervaring bij De Ateliers. We zijn momenteel in gesprek met onze externe vertrouwenspersoon, om het juiste proces vast te stellen en te helpen bij het uitwerken van een reeks vragen die een jaarlijks onderzoek zouden kunnen vormen. Deze aanvraag zal in de vroege zomer van 2024 voor het eerst worden verzonden.

Vaste begeleiders per 01-01-24

Lara Almarcegui (1972, Zaragoza, Spanje), kunstenaar, woont in Rotterdam
 Dominic van den Boogerd (1959, Breda, Nederland), kunstcriticus, woont in Amsterdam
 Cudelite Brazelton IV (1991, Dallas, Texas, VS), kunstenaar, woont in Frankfurt
 Varda Caivano (1971, Buenos Aires, Argentinië), kunstenaar, woont in Madrid
 Nina Canell (1979, Växjö, Zweden), kunstenaar, woont in Berlijn
 Pauline Curnier Jardin (1980, Marseille, Frankrijk), kunstenaar, woont in Amsterdam en Rome
 Chris Evans (1967, Eastrington, Verenigd Koninkrijk), kunstenaar, woont in Brussel
 Martijn Hendriks (1973, Eindhoven, Nederland), kunstenaar, woont in Almere
 David Jablonowski (1982, Bochum, Duitsland), kunstenaar, woont in Almere
 Maxine Kopsa (1972, Toronto, Canada), curator, educator, woont in Amsterdam
 Rezi van Lankveld (1973, Almelo, Nederland), kunstenaar, woont in Amsterdam
 Marina Pinsky (1986, Moskou, Rusland), kunstenaar, woont in Brussel en Berlijn
 Charlotte Prodger (1974, Bournemouth, Verenigd Koninkrijk), kunstenaar, woont in Glasgow

GASTBEGELEIDERS in 2023

Dora Budor; Simnikiwe Buhlungu; Jesse Darling; Koenraad Dedobbeleer; Sara Deraedt; Philipp Gufler; Nora Kapfer; Lara Khaldi; Onyeka Igwe; Erik van Lieshout; Matthew Lutz-Kinoy; Raimundas Malašauskas; Taylor Le Melle; Huw Lemmey; Matthew Monahan; Grace Ndiritu; Rita Ouedrago; Ima Abasi-Okon; Zeinab Saleh; Oscar Santillán; Fiona Tan; Jennifer Tee; Raphaela Vogel; Michelle Williams Gamaker; Geo Wyeth

Programma 2025-2028

Introductie

Het programma is ontwikkeld om de individuele studiopraktijk van binnenuit en van buitenaf te ondersteunen, en deelnemers op weg te helpen naar een professionele kunstenaarspraktijk. Het programma dat aan de deelnemers wordt aangeboden (inclusief workshop- en productieondersteuning) bestaat uit verschillende ingrediënten, variërend van individuele atelierpraktijk tot gemeenschappelijke activiteiten. Voor 2025-2028 willen we het zelfbewustzijn van onze deelnemers verder stimuleren door enerzijds zelfwerkzaamheid te bevorderen en anderzijds sociale betrokkenheid en uitwisseling aan te moedigen. Het programma bestaat uit i) Atelierbezoeken; ii) Excursies; iii) Seminars; iv) Artist Talks; v) Offspring; vi) Woonhuis; en vii) Alums-programma.

i) Atelierbezoeken - de kern van het programma

Atelierbezoeken door vaste begeleiders en gastbegeleiders (kunstenaars en curatoren) vinden plaats op alle dinsdagen gedurende het jaar (behalve in juli, augustus en december). Deze Atelierbezoeken worden bewust niet gepland via een planner of het traditionele inschrijfformulier, omdat we van mening zijn dat gesprekken zo lang moeten duren als nodig en niet worden bepaald door meer afgemeten tijdslots. Het mentorschap door middel van deze dinsdagbezoeken is intensief en consistent en vraagt volledige inzet. Er zijn vaste begeleiders die twee keer per maand aanwezig zijn, reguliere gastbegeleiders die gemiddeld zes keer per jaar langskomen, en gastbegeleiders die maar één dag Atelierbezoeken doen (vaak gevolgd door een *artist talk*). Een aparte nieuwe categorie is de Woonhuis Fellow. Deelnemers spreken gedurende de werkperiode van twee jaar regelmatig met hun vaste begeleiders, zodat tutoren een grondig inzicht verkrijgen in de praktijk van de deelnemers. Gastbegeleiders brengen nieuwe, frisse perspectieven mee en vergroten het referentiële netwerk.

ii) Excursies – sociale cohesie

Eén keer per jaar, bij voorkeur aan het begin van de werkperiode, gaan alle deelnemers, medewerkers en vaste begeleiders op meerdaagse excursie (per bus of trein). Het hele jaar door worden kortere excursies gepland naar tentoonstellingen in eigen land. Excursies zijn belangrijk voor de opbouw van een sterke sociale cohesie tussen deelnemers, tutoren en personeel. *Social sharing* en interactie wordt ook ondersteund door middel van een gedeelde keuken (gerenoveerd in 2023) en een (nieuwe) poolroom.

iii) Seminars – externe inhoud toegevoegd

Seminars worden gehouden voor deelnemers in de lezingenzaal. Onderwerpen worden afgestemd op gezamenlijke bezoeken aan belangwekkende tentoonstellingen in musea en kunstinstellingen in of dichtbij Nederland (afgelopen jaren onder meer in Amsterdam, Tilburg, Emmen, Brussel en Bonn). Deelnemers worden voorafgaand aan het tentoonstellingsbezoek middels een lezing geïnformeerd over context en (kunst)historische achtergronden. Voorop staat het perspectief van de maker, zodat de seminars als referentiekader kunnen fungeren voor de eigen positionering van de deelnemer als praktiserend kunstenaar. Daarnaast maakt het programma van seminars deelnemers gedurende hun werkperiode vertrouwd met de fijnmazige culturele infrastructuur in Nederland.

iv) Artist Talks – onderzoek en voorbeelden

De Ateliers organiseert twee keer per jaar een reeks Artist Talks en zal dat ook in 2025-2028 blijven doen. Dit integrale onderdeel van het programma is een moment waarop binnen en buiten elkaar ontmoeten: een gastbegeleider doet een hele dag atelierbezoeken en presenteert vervolgens zijn of haar eigen praktijk in een lezing in de lezingenzaal. Sprekers delen hun eigen professionele atelierpraktijk genereus met deelnemers, waardoor deelnemers zich potentieel kunnen spiegelen aan de manieren waarop de spreker zijn werk initieert, produceert, toont en bespreekt. Gezien het feit dat de deelnemers zelf hun eigen werk eerder op de dag hebben gedeeld, wordt de werkrelatie wederkerig. Zo krijgen deelnemers de mogelijkheid gericht vragen te stellen en in gesprek te gaan met de spreker. De Artist Talks zijn ook toegankelijk voor het publiek.

v) Offspring – presentatie van het werk en toekomstplanning

Offspring is de titel van de jaarlijkse eindtentoonstelling van de tien tweedejaars deelnemers. Het is de bekroning van een intense werkperiode, vaak tot stand gekomen op een andere locatie dan de eigen studio en in samenspraak met een externe curator. Voor deelnemers is het een belangrijke voorbereiding op het maken van tentoonstellingen in hun toekomstige beroepspraktijk. Er staat enige druk op deze tentoonstelling, aangezien

Werk van Clémence Lollia Hilaire op Offspring 2023 - foto van Gert Jan van Rooij

een groot aantal bezoekers komt kijken en er bovengemiddelde belangstelling is van de pers (gemiddeld 1.500 bezoekers). Deelnemers moeten zich dus buigen over publieksgerichte strategieën (muurteksten, social media campagnes, publieksprogramma) en werken aan een catalogus. Er worden op Offspring vaak belangrijke connecties gelegd met externe professionals die mogelijk kunnen uitgroeien tot belangrijke samenwerkingen. Offspring is sinds 2006 een cruciaal onderdeel van het programma. Sinds kort wordt de curator van de tentoonstelling door de deelnemers zelf gekozen. Zij stellen ook zelf het publieksprogramma samen. Sinds 2023 heeft De Ateliers ervoor gekozen meer diepgaande verbindingen te stimuleren tijdens Offspring,

door naast de traditionele Ateliers Support Fund Preview (zie ASF) speciale voorbezoeken te organiseren voor alums en voor professionals. Ook het aantal rondleidingen is toegenomen, zowel rondleidingen voor het algemene publiek als voor genodigden (bijvoorbeeld alums die in het kunstvakonderwijs actief zijn en met hun studenten willen komen).

vi) Woonhuis – publiek ontmoet privé en verlengstuk van de artistieke praktijk

In het voorjaar van 2023 transformeerde De Ateliers de voormalige conciërgewoning tot een projectruimte met een programma dat een klankbord kan zijn voor de atelierpraktijken van De Ateliers, waarmee een nieuwe tentoonstellingsruimte wordt geboden voor nationale en internationale kunstenaars in Amsterdam en (voormalige) deelnemers van De Ateliers. Woonhuis herbergt twee verdiepingen met tentoonstellingsruimten, ongeveer 200 m², evenals, op een eigen etage, het woonverblijf voor een Fellow. Woonhuis is een expositieruimte en een try-out podium. Het programma is niet beperkt tot oud-deelnemers en wordt samengesteld op advies van de deelnemers van De Ateliers. Woonhuis ontvangt maximaal drie maanden per jaar twee fellows (gastbegeleiders) en het staat deze genodigden vrij een presentatie in Woonhuis te organiseren.

Woonhuis geeft antwoorden op vragen over de aard van het tegenwoordige kunstonderwijs en van de huidige institutionele curatorenpraktijk. Wat gebeurt er als kunstenaars

een werkterrein bezetten dat normaliter is voorbehouden aan curatoren? Wat gebeurt er als een tentoonstellingsprogramma wordt ontwikkeld in directe nabijheid van het atelier, de bakermat van artistieke productie? Geïnspireerd door enerzijds het oudste door kunstenaars gerunde tentoonstellingsplatform in Europa, de Secession in Wenen, en anderzijds door vitale tentoonstellingsprogramma's die zijn aangesloten op onderwijsinstellingen (zoals Portikus in Frankfurt en het CCA Wattis Institute in San Francisco), voorziet Woonhuis in een lacune in de Nederlandse kunstwereld. Woonhuis is het eerste door kunstenaars gerunde platform dat door een door kunstenaars geleide postacademische instelling wordt ondersteund. In Canada en de VS bieden de meeste, zo

Marlene Dumas opent de eerste tentoonstelling in Woonhuis, mei 2023 - foto door Maarten Nauw

niet alle, kunst educatieve programma's aan universiteiten en hogescholen toonaangevende, experimentele tentoonstellingsplatforms die zich richten op zowel de studenten als het grote publiek. Het is denkbaar dat juist de plaats die deze platforms innemen,

letterlijk en figuurlijk, hen bijzonder maakt: nabij locaties waar de nieuwsgierigheid het grootst is, waar grensverleggende verkenningen het meest acuut zijn, en waar de urgentie van het getoonde het sterkst wordt gevoeld door zowel door makers als publiek.

Woonhuis is zowel gericht op het kunstenaarsatelier en op de stad: een verrijking die nu voor het eerst in de 60-jarige geschiedenis van De Ateliers wordt uitgetest maar die niettemin perfect aansluit op de radicale oorsprong van het instituut. Hoe? De Ateliers ontstond in reactie op het teleurstellende en stagnerende kunstvakonderwijs van de jaren zestig dat geen gelijke tred hield met nieuwe en spannende ontwikkelingen in de beeldende kunst indertijd. Het werkmodel dat De Ateliers ontwikkelde voorziet tot op de dag van vandaag in de behoeften van jonge, aankomende kunstenaars. Nu breidt De Ateliers haar formidabele fundament voor talentontwikkeling uit naar tentoonstellingspraktijken buiten haar vier muren en de wisselwerking tussen kunst en publiek, in lijn met nieuwe behoeften en veranderde kunstpraktijken van nieuwe generaties aankomende kunstenaars.

vii) Alums Programma – leven na De Ateliers

Nu de locatie van Woonhuis beschikbaar is voor intiemere en indien nodig informele ontmoetingen, heeft het Alums Programma eind 2023 zijn thuis gevonden. Met als doel om minimaal twee keer per jaar bij elkaar te komen, worden er *Alums Evenings* georganiseerd die toegankelijk zijn voor alle voormalige en huidige deelnemers. Oud-deelnemers worden uitgenodigd om een lezing te geven over hun werk en hun nieuwe kunstenaarsbestaan. Deze avonden draaien om thema's die open genoeg zijn om verschillende onderwerpen aan te snijden, van huisvesting tot toonruimtes, zodat alumni en deelnemers open en ongedwongen kunnen discussiëren over 'het leven na De Ateliers' en informatie, kennis, ervaringen, tips en netwerken kunnen delen.

De Ateliers hoopt op deze wijze verbindingen te stimuleren. Het Alums Programma maakt deel uit van de nieuwe focus op 'leven na De Ateliers' in de periode 2025-2028, als aanvulling op de zogenaamde 'derde jaars partnerschappen' (zie 'Partners'). In 2025-2028 wil De Ateliers zo haar ondersteuning uitbreiden tot buiten het eigenlijke tweejarige programma, en zo recente (oud-)deelnemers helpen die geconfronteerd worden met de potentiële onzekerheden en wisselvalligheden van het kunstenaarsbestaan.

Communicatie en bereik

Publieke uitwisseling binnen het programma – verleden

Sinds het begin van de jaren 2000 organiseert De Ateliers tweemaal per jaar een reeks succesvolle Artist Talks (vaak uitverkocht). De lezingenserie (zie 'programma') kan rekenen op een groot publiek dat normaal gesproken het gebouw niet kan bezoeken. Sinds 2006 organiseert De Ateliers de jaarlijkse Offspring-tentoonstellingen en tijdens Amsterdam Art Weekend cureert De Ateliers regelmatig een tentoonstelling met (nieuw) werk van oud-deelnemers. Artist Talks, Offspring en Amsterdam Art Week-activiteiten worden druk bezocht en krijgen stevast veel aandacht in de pers. Daarnaast organiseert De Ateliers op aanvraag van verschillende instellingen regelmatig rondleidingen voor (internationale) collega's: curatoren, museumdirecteuren, studenten van lokale en internationale (kunst) scholen, en andere geïnteresseerden (zie 'partners').

Met een gemiddelde van 1.500 bezoekers aan Offspring alleen, een gemiddelde van 80 aan elke Artist Talk en meer dan 13.000 Instagram volgers, heeft De Ateliers de afgelopen jaren een solide publieke aanhang verworven, zijn het versnipperd en tamelijk lokaal. In 2025-2028 wil De Ateliers het publieksbereik diversifiëren en versterken. We zijn ervan overtuigd dat verder openstelling van De Ateliers (op een manier die het kernprogramma en de privacy van de studiopraktijk intact laat) het publieksbereik zal vergroten en tegelijkertijd het programma kan versterken. De programmering van Woonhuis zal daarin een belangrijke rol spelen.

Publieke uitwisseling binnen Woonhuis – toekomst

Woonhuis is een verlengstuk van De Ateliers maar opereert tegelijkertijd volstrekt autonoom. Het programma wordt gecoördineerd door de deelnemers. Ze kiezen voor actuele kunstbeoefenaars uit de hele wereld van wie ze het werk beter willen leren kennen, met wie ze graag meer tijd zouden willen doorbrengen, kunstenaars met een aansprekende artistieke praktijk. Er zijn geen strategische of zakelijke beperkingen waarmee een museum of presentatie-instelling rekening moet houden. Deelnemers zijn niet gebonden aan

Sudden Wealth treedt op op de Opening van de eerste tentoonstelling in Woonhuis, mei 2023
- foto door Maarten Nauw

bepaalde thema's of verplicht aan een bepaalde agenda; ze kiezen als het ware vanuit hun hart voor wat hun inziens interessant is voor de kunst en cultuur van vandaag. Woonhuis hanteert een peer-to-peer werkmodel dat nauw aansluit op de identiteit van De Ateliers als kunstenaarsinstituut.

In februari 2024 opent de eerste tentoonstelling van een door de deelnemers geselecteerde kunstenaar, wiens werk voor het eerst in Nederland te zien zal zijn, de Kroatisch-Amerikaanse kunstenaar Dora Budor. De voortgaande discussie tussen twee deelnemers en de Engels-Nigeriaanse kunstenaar Onyeka Igwe zal vorm krijgen in een reeks publieke filmscreenings in april 2024. Deze evenementen markeren de eerste door

deelnemers geïnitieerde tentoonstellingen en evenementen in Woonhuis.

De operationele modus van Woonhuis wordt momenteel getest. Momenteel zijn er vier bijeenkomsten per jaar gepland met de deelnemers om het programma te bepalen, kunstenaars en Fellows te selecteren en evenementen te bespreken. De Artistieke Adviesraad en de directeur zijn aanwezig bij deze vergaderingen, maar hebben enkel stemrecht. Deelnemers die geïnteresseerd zijn uitgebreide ervaring op te doen in de organisatie en samenstelling van programmaonderdelen kunnen specifieke taken uitwerken in kleinere groepjes. Het is belangrijk op te merken dat, zoals al het werk bij De Ateliers, ook dit werk wordt betaald. 2024 markeert daarmee het eerste volledige jaar voor het Woonhuis-programma. In 2025-2028 zullen organisatie en uitvoering verder worden aangescherpt. Het is ons doel een communicatiemedewerker aan te stellen die de groei van het Woonhuis-programma kan ondersteunen en die door middel van nieuwe digitale platforms het publieksbereik kan uitbreiden. +programma

Toegankelijkheid, diversiteit en digitaal platform

Maatschappelijke betrokkenheid, *public relations* en toegankelijkheid hangen met elkaar samen. De Ateliers bevindt zich midden in een toenemende connectiviteit binnen en tussen deze drie onderling. Ons doel in 2025-2028 is om, met behoud van de meest gunstige omgeving voor individuele praktijkontwikkeling, de drempels voor zowel (potentiële) publiek als (potentiële) deelnemers te verlagen. De Ateliers zal zich de komende tijd richten op educatie, participatie en marketing, waarbij een groter publiek kennis kan nemen van onze activiteiten, zowel live als online, nationaal en internationaal. Publieke toegankelijkheid zal in 2025-2028 doorlopend worden gemeten, gemonitord en waar mogelijk verbeterd.

In 2023 zijn stappen gezet om de fysieke toegankelijkheid van delen van het gebouw te verbeteren. Voor gelijkvloers, inclusief Woonhuis, is een gedetailleerd plan in kaart gebracht om belemmeringen voor fysieke toegankelijkheid weg te nemen (drempels, trappen, sanitaire voorzieningen). De eerste fase van de noodzakelijke renovaties start in 2024 met de renovatie van de toiletten op de begane grond. Er is onderzoek gedaan naar verplaatsbare liften/hellingbanen voor de achteringang om de begane grond beter toegankelijk te maken. Er wordt gezocht naar financiële partners om verdere bouwkosten te dekken.

Eind 2022 werd een revisie van de hout- en metaalwerkplaatsen voltooid, waarbij de werkomgeving werd verbeterd met een nieuw ventilatiesysteem en de renovatie van het machinepark. Sindsdien zijn er, met het oog op een grotere toegankelijkheid, links- en rechtshandig bruikbare gereedschappen aangeschaft.

De Ateliers is gericht op ondersteuning van het individu en zijn specifieke behoeften. De afgelopen drie jaar heeft De Ateliers gewerkt aan een sterke structuur voor mentale ondersteuning die tegemoetkomt aan neurodiversiteit. Bewustwording en communicatie daarover spelen nu een rol in de uitgebreide individuele 'check-in' gesprekken met nieuwe deelnemers, voordat ze aan hun werkperiode beginnen. Onze vaste vertrouwenspersoon voert twee keer per jaar individuele gesprekken met alle deelnemers en is het hele jaar door 24/7 bereikbaar voor deelnemers en medewerkers. De redactie van onze gedragscode, huisregels en deelnameovereenkomst is geactualiseerd. In de komende periode 2025-2028 werken we aan een beter begrip hoe mensen werken binnen een gemeenschap en het hoofd kunnen bieden aan alle uitdagingen die ze kunnen tegenkomen.

Nieuwe websites

In 2024 start De Ateliers met de bouw van een nieuwe website. De nieuwe website voor Woonhuis (momenteel in de laatste fase) zal worden afgerond. Onze aanwezigheid op het digitale web dient twee doelen: noodzakelijke informatieverschaffing (bijvoorbeeld over de aanmeldingsprocedure) en promotie van publieke activiteiten (Artists Talks, tentoonstellingen). In die zin zien we de website als een platform dat niet alleen activiteiten kan 'vermarkten', maar, belangrijker nog, parallel loopt aan de tentoonstellingen en evenementen en de toegankelijkheid ervan kan vergroten. Met interviews, beschrijvingen van bewegend beeld, en online 'rondleidingen' vergroten deze digitale platforms de toegankelijkheid van De Ateliers en bereiken we een groter en breder publiek. De Ateliers streeft ernaar de *Web Content Accessibility Guidelines (WCAG)* te volgen.

Een groter bereik zal ook de diversiteit van ons publiek vergroten. In 2025-2028 kunnen we met de oprichting van Woonhuis, met behulp van een nieuwe communicatiemedewerker, het huidige publiek beter peilen en het publiek sturen en vergroten door middel van meer publiek toegankelijke programma's. Met een actuele score van 3,5 in de DIG-scan kan De Ateliers de 'bubbel' van ons publiek verbeteren en laten groeien. We werken momenteel aan drie manieren om dit te bereiken: door de uitbreiding van onze partners; door middel van ons nieuwe digitale platform; en door de toename van het live publiek naar onze openbare evenementen.

Geografische spreiding

Positie – focus 2025-2028

De Ateliers ziet zichzelf als een instituut dat stevig in de wereld staat, in de stad, in het land, en in onze buurt. We zijn geworteld in onze (lokale) samenwerkingsverbanden en via onze deelnemerspopulatie. Omdat onze primaire doelgroep bestaat uit jonge kunstenaars en ons primaire doel is om hen op te leiden, is onze maatschappelijke relevantie verankerd in een open en uitnodigende houding ten opzichte van aspirant-aanmelders. Onze sociale relevantie is gelegen in onze bijdrage aan de wereld buiten De Ateliers.

In het kader van deze wederkerigheid in 2025-2028 willen we onze openheid en beschikbaarheid voor jonge kunstenaars vergroten en hen ondersteunen tijdens hun werkperiode in De Ateliers en daarna. We zien onszelf ook iets 'teruggeven' aan een breed publiek via onze partners in het onderwijs (lokale scholen en instellingen); via ons publieksprogramma (Artist Talks, Offspring, Woonhuis) en, meer diffuus, door de artistieke meerwaarde van elke oud-deelnemer.

In 2023 hebben we met succes een aantal nieuwe samenwerkingsverbanden opgezet met kleinere en grotere instellingen (zie 'partners'). Samen vormen ze een gevarieerd geheel, qua schaal, leeftijd, geografische spreiding, mate van professionaliteit en bereik. In 2025-2028 richten we ons op onze bijzondere positie als een hub die professioneel talent van over de hele wereld aantrekt, die bezocht wordt door zowel het publiek als door gespecialiseerde kunstkeners (kunstenaars, curatoren, museumprofessionals, schrijvers), en als hub waar jong talent tot grote hoogte stijgt. De focus ligt de komende tijd op het versterken van bestaande partnerships en uitbreiding met name op het gebied van diversiteit en inclusie.

Queer Choir treedt op de opening van Offspring 2021 - foto Nina Oude Ophuis

trekt, die bezocht wordt door zowel het publiek als door gespecialiseerde kunstkeners (kunstenaars, curatoren, museumprofessionals, schrijvers), en als hub waar jong talent tot grote hoogte stijgt. De focus ligt de komende tijd op het versterken van bestaande partnerships en uitbreiding met name op het gebied van diversiteit en inclusie.

Open Dagen

De Ateliers startte in 2023 met een ambitieuze plannen om onze eigen wortels te versterken, de zichtbaarheid voor jongere, lokale makers te vergroten en makers in het buitenland te bereiken. Met de open dagen die in 2025-2028 live en online gepland staan, hoopt De Ateliers zowel lokale kunststudenten te bereiken die geïnteresseerd zijn in de serieuze opbouw van een eigen atelierpraktijk als studenten in het buitenland (die de Open Dag niet fysiek kunnen bijwonen).

Partners

Educatie

› IVKO en Gerrit van der Veen College

Sinds 2019 werkt De Ateliers succesvol samen met de middelbare school IVKO in De Pijp, Amsterdam, aan workshops op maat voor leerlingen, die worden geleid door een alumnus van De Ateliers en plaatsvinden in De Ateliers. Deze workshops resulteren in een publieke presentatie op het IVKO tijdens hun jaarlijkse zogeheten Kunstweek. Sinds 2023 ontwikkelen we een soortgelijk programma met een andere naburige middelbare school, het Gerrit van de Veen College in Amsterdam-Zuid. Doel van deze educatieve samenwerkingen is tweeledig: geïnteresseerde jongeren via De Ateliers in contact brengen met de professionele kunstpraktijk en alumni ervaring laten opdoen met educatie (ze ontvangen daarvoor een financiële vergoeding van de partnerinstelling).

Welzijn

› Stichting Welzijn Doven Amsterdam, Stadhouderskade 89

De Ateliers onderhoudt een duurzame relatie met onze burens van het Dovenontmoetingscentrum. We organiseren regelmatig rondleidingen in gebarentaal voor hun leden.

› Brutus, Rotterdam

Samen met Brutus organiseert De Ateliers een introductie, rondleiding en lunch in Woonhuis voor Stichting Pluspunt Rotterdam, een thuis-, leer- en werkplek voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Kunst

› Buro Stedelijk

Sinds eind 2022 is De Ateliers lid van de Raad van Advies van het onlangs geopende Buro Stedelijk, een semiautonome projectruimte in het Stedelijk Museum in Amsterdam. In nauwe samenwerking met het Stedelijk Museum, de Rijksakademie, kunstenaars Simnikiwe Buhlungu, Pauline Curnier Jardin en Studio Balsem-directeur Rubiah Balsem begeleiden we de werving en aanstelling van curatoren en komen we ongeveer zes keer per jaar bijeen om lopende ontwikkelingen en het beheer te bespreken.

› AFK 3Package Deal

De Ateliers is samen met Veem House for Performance en De Balie partner van de *Coalitie Engaged Art*. Gezamenlijk selecteren we kunstenaars die baat zouden hebben bij een jaar ondersteuning (productiebudget en atelier) in Amsterdam. De drie instellingen bieden hun expertise en hun netwerken aan en staan open voor feedback gedurende het hele proces. De 3Package Deal is een geweldige kans voor een jonge kunstenaar (mogelijk een oud-deelnemer van De Ateliers) om als professioneel kunstenaar verder te kunnen werken in de stad.

› Sonic Acts Festival

Sonic Acts Festival is een tweejaarlijks en grootschalig evenement dat plaatsvindt op verschillende locaties in Amsterdam. De Ateliers en Sonic Acts hebben in het verleden samengewerkt en hebben de wens uitgesproken om dat in de toekomst ook te doen. Dit kan een samenwerkingsproject zijn dat kan resulteren in een uitgenodigde kunstenaar die lesgeeft, exposeert of optreedt in Woonhuis.

› VISIO/Lo schermo dell' arte

Op uitnodiging van de Italiaans-Europese kunstorganisatie VISIO draagt De Ateliers elk jaar deelnemers voor die gespecialiseerd zijn in film en mee willen doen aan workshops, *expert meetings* en tentoonstellingen in Florence, waaraan een werkverblijf en een productiebudget zijn verbonden.

› Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid

Elk jaar kan een deelnemer (gericht op bewegend beeld) onderzoek doen naar en werken met de rijke archieven van Beeld en Geluid, geholpen door programmakers en projectleiders. Voordelen van deze samenwerking zijn de productie van nieuwe werken en mogelijke presentaties in Woonhuis.

› Mondriaan Fonds Bezoekers Programma

Het hele jaar door melden zich kunstprofessionals voor een kennismakingsbezoek aan De Ateliers. De samenwerking met het Mondriaan Fonds Bezoekersprogramma dat cultuurexperts uit het buitenland uitnodigt naar Nederland wordt in de toekomst voortgezet omdat het leidt tot nieuwe, waardevolle contacten in het institutionele veld. Naast rondleidingen door het gebouw en algemene introductie zijn ook individuele ateliërgesprekken met deelnemers onderdeel van de kennismakingsbezoeken.

› De Appel

Het Curatorial Programme van de Appel bezoekt elk jaar de ateliers van tweedejaars deelnemers. Deze bezoeken, zowel een leermoment als een netwerkmoogelijkheid voor beide partijen, kunnen resulteren in verdere projecten, zonder dat er verplichtingen aan verbonden zijn. De samenwerking is bedoeld de contacten tussen jonge aankomende tentoonstellingsmakers en jonge aankomende kunstenaars in Amsterdam te verstevigen.

- › Melly, Rotterdam

De Melly Mixer is een jaarlijks evenement dat door kunstcentrum Melly in 2023 is opgezet om de postacademische instellingen die gevestigd zijn in Amsterdam, Utrecht en Maastricht dichterbij Melly en andere Rotterdamse kunstinstellingen te brengen.

- › Amsterdam Art Week

Elk jaar wordt er tijdens AAW een tentoonstelling georganiseerd, gewoonlijk van werk van alumni, vaak in samenhang met performances. Sinds 2023 vindt deze expositie plaats in Woonhuis. Tijdens de tentoonstelling ontvangt De Ateliers veel professioneel geïnteresseerden voor previews en rondleidingen, ook in samenwerking met het Mondriaan Fonds, en in combinatie met Atelierbezoeken. In 2023 werden meer dan 35 internationale kunstprofessionals verwelkomd voor kennismakingsbezoeken en Atelierbezoeken.

‘Derde jaar’ partners

- › Kunstfort Vijfhuizen (Vijfhuizen), Park Platform for visual art (Tilburg), Syb (Beetsterzwaag)

De Ateliers is nieuwe samenwerkingen aangegaan met drie presentatieruimtes en art residencies verspreid over Nederland. Kunstfort Vijfhuizen, Park en Syb zullen vanaf 2024 samenwerken met De Ateliers die afzwaaiende deelnemers voordraagt voor kortlopende *artist residencies* of tijdelijke kunstprojecten.

- › Stichting Vrederijk

Ter versterking van het ‘derde jaar’, het Woonhuis-programma en de collectie van De Ateliers start in 2024 een nieuwe samenwerking met Stichting Vrederijk die ondersteuning geeft aan een tentoonstelling in Woonhuis van een recente alumnus, gekoppeld aan een aankoop van een kunstwerk voor de kunstcollectie van De Ateliers.

Duurzaam geoormerkte partners

- › Ammodo

Ammodo zet een belangrijke en duurzame relatie voort met De Ateliers. Ammodo ondersteunt de deelnemers met een speciaal materialenfonds en treedt sinds 2023 ook aan als hoofdpartner van het Woonhuis-programma.

- › Niemeijer Fonds

Het Niemeijer Fonds heeft in het verleden deelnemers van De Ateliers individueel ondersteund. Fondsen werden individueel aangevraagd door deelnemers, meestal ter ondersteuning van productiekosten voor de eindpresentatie Offspring. Vanaf 2024 heeft het Niemeijer Fonds zich genereus gecommitteerd aan een driejarige samenwerking, waarbij het Fonds elke twee jaar een algemeen productiebudget toekent voor de organisatie van Offspring.

Collega's

- › Postacademische instellingen

De vijf postacademische instellingen (BAK, EKWC, Jan van Eyck Academie, Rijksakademie en De Ateliers) zijn sinds 2019 verenigd in een sectorconsultatie (3 keer per jaar), waarbij een voortdurende dialoog wordt gevoerd over postacademische *best practices*, gemeenschappelijke interesses en thema's, en potentieel voor samenwerking. Doel is de sector te versterken door betere afstemming van programma's.

- › Rijksakademie

Traditiegetrouw bevinden de deelnemers van De Ateliers zich in een andere fase van hun carrière, veel jonger en met minder professionele ervaring, dan de residents aan de Rijksakademie. Het is namelijk niet ongebruikelijk dat alumni van de Rijksakademie (gast)docent zijn bij De Ateliers. De verschillen liggen niet alleen in de leeftijd, maar ook in de benadering van de instellingen en hun respectieve omgevingen; het algemene programma; openbaarheid en presentaties; de status van de werkplaatsen (waar de werkplaatsen van De Ateliers fundamenteel zijn en toch toegerust voor experiment, die van de Rijksakademie gericht zijn op meer professionele output; en waar De Ateliers zelfredzaamheid onderwijst, kan de Rijksakademie meer worden gezien als een co-producent van meer uitgewerkte kunstwerken); Ook de samenstelling van de Atelierbezoeken en de *core tutor* aanpak verschillen tussen de instituten.

De Ateliers en de Rijksakademie zijn verschillende, vergelijkbare en deels complementaire instellingen met een sterke landelijke en internationale reputatie die beiden gevestigd zijn in Amsterdam. Door die nabijheid en vanwege vergelijkbare problematieken ligt voor ons afstemming met de Rijksakademie meer voor de hand dan met de drie andere postacademische collega's. De directeuren van beide instellingen voeren regelmatig collegiaal overleg over sectorbrede kwesties (politiek, publieksbereik, organisatievormen). De komende periode zullen De Ateliers en de Rijksakademie in gesprek blijven over het delen van faciliteiten en inhoudelijke publieke programma's die bij deelnemers van beide instellingen worden gepromoot. Voor de periode 2025-2028 willen De Ateliers en de Rijksakademie samenwerken aan de oplossing van een

gemeenschappelijk probleem: de huisvesting van residents en deelnemers op de huidige Amsterdamse woningmarkt. Deze belangrijke materie heeft directe impact op onze deelnemers en onze alumni en dus op de vitaliteit van het kunstklimaat in de stad. Ons doel is om gezamenlijk nieuwe mogelijkheden voor huisvesting voor onze bewoners te onderzoeken en het bredere vraagstuk van huisvesting voor kunstenaars aan te kaarten bij de stad en in het publieke debat.

Bedrijfsmatige gezondheid 2025-2028

Financiële positie – 2021-2024

De periode 2021-2024 kent verschillende financiële posities. De meerjarenbegroting die ten grondslag lag aan de subsidieaanvraag toonde een kleinschalige en doelgerichte instelling, met duidelijke ambities op het activiteitsvlak. De Ateliers was verheugd met de positieve beoordeling van de Raad voor Cultuur en de toezegging van subsidie door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De begroting werd herzien aan de hand van het toegezegde subsidiebedrag waarbij de kaasschaaf werd gehanteerd: waar mogelijk en realistisch is iets afgegaan. Deze begroting hield echter geen rekening met de gevolgen van de covid-pandemie die heel 2021 merkbaar waren en doorwerkten tot in 2022.

In 2021 is te zien hoe de publieksinkomsten (recette en overige directe inkomsten, bijvoorbeeld uit verkoop van catalogi) sterk achterbleven bij de begroting. Dit was een direct gevolg van het niet kunnen programmeren en organiseren van tentoonstellingen, kunstenaarslezingen en overige publieke evenementen. Tegelijkertijd betekende dit ook een daling van de materiële activiteitenlasten. De bijdrage van het Ateliers Support Fund blijft deze twee jaren nagenoeg gelijk aan de begroting. De Ateliers heeft geen gebruik hoeven maken van de coronasteunpakketten van de overheid. Wel heeft De Ateliers in 2022 gebruikt gemaakt van bestaande bestemmingsreserves om het negatieve exploitatieresultaat te dekken.

2023 staat niet langer in het teken van corona, maar laat een verdere stijging van (structurele) private middelen zien ten behoeve van de verbouwing, opening en program-

mering van Woonhuis. Aan de lastenkant betekent dit naast kosten voor onderhoud gebouw, tevens veroorzaakt door het vernieuwen van de brandmeldinstallatie, ook een toename in personeelslasten als gevolg van het aannemen van een projectmanager voor Woonhuis en de inhuur van een freelance technicus. Verder is een grote stijging van energiekosten te zien. De verwachting voor 2024 is dat er opnieuw inkomsten private middelen uit verschillende bronnen beschikbaar zijn, naast een stijging van recettes en directe inkomsten vanuit Woonhuis. Hiertegenover staan de kosten voor enkele grote tentoonstellingen, en opnieuw de genoemde personeelslasten.

De Ateliers laat in de periode 2021-2024 zien dat de instelling een solide financiële positie

heeft en adequate reserveringen heeft voor zowel incidenten als voor terugkerende uitgaven die grote afwijkingen van de begroting kunnen ondervangen. Bovendien weet De Ateliers succesvol fondsen te werven voor niet begrote kosten.

2025-2028

De begroting voor 2025-2028 wijkt in de basis niet veel af van de begroting 2021-2024; De Ateliers blijft een kleinschalige en efficiënte instelling. De stijging in de beheerlasten wordt veroorzaakt door de sterke inflatie en een algemene stijging van materiële kosten, zoals energie, assurantiën, accountantskosten en onderhoud pand. Daarnaast heeft De Ateliers concrete plannen voor het verduurzamen van het pand, een urgente investering

Performance van Kokou Ferdinand Makouvia tijdens Offspring 2021 - foto Nina Oude Ophuis

die zich op termijn zal terugbetalen. De stijging in de activiteitenlasten wordt veroorzaakt door het uitbreiden van de bescheiden staf met een communicatiemedewerker (tot 0,8 fte), de hoge indexering van de Richtlijn Functie- en Loongebouw Presentatie-instellingen voor Beeldende Kunst en de herijking Richtlijn Kunstenaarshonorarium. Daarnaast is er groei in programmering door de toevoeging van Woonhuis. In de toelichting op de begroting zal verder worden ingegaan op verschuivingen in specifieke posten.

Financieringsmix – een drie-eenheid

De inkomsten van De Ateliers zijn afkomstig uit drie bronnen. Naast de subsidie afkomstig van OCW wordt De Ateliers financieel ondersteund door het in 2005 opgerichte Stichting Ateliers Support Fund (ASF), dat zich ten doel stelt geldmiddelen te werven om de continuïteit van de werkzaamheden van De Ateliers te waarborgen. Begunstigers van het ASF zijn hoofdzakelijk particuliere kunstverzamelaars en enkele bedrijven. Verder weet De Ateliers eigen inkomsten te genereren uit o.a. de aanmeldingen van aspirant deelnemers, de atelierbijdrage van de deelnemers, kaartverkoop en andere publieksactiviteiten, en in 2021-2024 in toenemende mate uit fondsen.

In deze financieringsmix zijn de verschillende geldstromen vanuit overheid, privaats en publiek sterk van elkaar afhankelijk en vormen als het ware een drie-eenheid; de financiers onderschrijven ieder vanuit hun eigen perspectief het maatschappelijke belang van De Ateliers en dienen daarmee als keurmerk voor de andere begunstigers. De Ateliers hecht waarde aan een gezonde verhouding tussen structurele subsidie en eigen inkomsten. Ook voor 2025-2028 is het aandeel eigen inkomsten ruim één derde van de begroting.

Risicoanalyse

De spreiding van inkomsten en de structurele aard van de meeste geldstromen maken dat De Ateliers een solide financiële positie heeft. De ratio's laten een laag risico zien. De beperkte organisatie-omvang en overhead maken dat de meeste aandacht en middelen kunnen worden ingezet voor de kerntaak talentontwikkeling. Financiële tegenvallers zijn goed te ondervangen door de jaarlijkse aanvraag bij het ASF éénmalig te verhogen, of door de bestaande bestemmingsreserves aan te spreken. Tegelijkertijd is het van wezenlijk belang dat de begroting onverkort uitgevoerd kan worden, zodat de kernactiviteit niet onder druk komt te staan. Om afwijkingen van de begroting tijdig te kunnen herkennen en te ondervangen worden halfjaarcijfers gepresenteerd aan de Raad van Toezicht. Vervolgens wordt aan het einde van het boekjaar door de accountant kritisch gekeken naar de inrichting van de financiële organisatie, waarbij aandacht is voor het financieel protocol, waaronder functiescheiding en het vierogen-principe.

Om het risico op tegenvallende uitgaven met betrekking tot het monumentale pand, dat in eigendom is van de stichting, terug te dringen wordt een meerjarig onderhoudsplan gevolgd. Voor de periode 2021-2026 is tevens een subsidie toegekend voor de instandhouding van het pand (subsidieregeling instandhouding monumenten, SIM).

Governance

De Ateliers is een stichting zonder winstoogmerk (Stichting Ateliers 63) met een kleine organisatie van acht werknemers (totaal 5,2 fte). De Ateliers hanteert een raad van toezicht model. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid, de Raad van Toezicht functioneert als klankbord en toezichthouder. Het artistieke beleid wordt uitgezet door de directeur-bestuurder, die daarbij desgewenst een artistieke adviesraad, bestaande uit een afvaardiging van de begeleidende kunstenaars, kan consulteren.

De Ateliers onderschrijft de Governance Code Cultuur (GCC). Statutair vastgelegd stelt De Ateliers zich ten doel bij te dragen aan talentontwikkeling van kunstenaars aan het begin van hun professionele carrière, door bevordering van zelfontwikkeling onder begeleiding van vooraanstaande collega-kunstenaars. In navolging van de GCC heeft De Ateliers in 2019 een belangrijke eerste stap gezet in het professionaliseren van de organisatie door het bestuursmodel om te vormen tot een raad van toezicht-model. Het wijzigen van de organisatiestructuur werd destijds ingezet ten behoeve van het efficiënt realiseren van de doelstelling en om beter toegerust te zijn op de uitdagingen van de toekomst.

De Covid-pandemie en de daaropvolgende maatregelen hebben grote gevolgen gehad voor de plannen en van De Ateliers in 2020 en 2021. De kerntaak van De Ateliers kwam onder druk te staan, en daarmee ook de organisatie. De uitvoering en controle van beleid, regels en principes van de organisatie, kortweg governance, werden op de proef gesteld. Terugblikkend kan worden gesteld dat de governance van De Ateliers goed op orde is. De bevoegdheden, taak- en rolverdeling van (de leden van) de Raad van Toezicht (RvT), de directeur-bestuurder en de artistieke adviesraad zijn helder opgenomen in de statuten en het huishoudelijk reglement van De Ateliers, en hebben zich inmiddels in de praktijk bewezen. Zelfs in tijden van crises weet De Ateliers haar doelstellingen te verwezenlijken, mede dankzij de diversiteit aan competenties, ervaring en kennis, effectief bestuur en flexibiliteit.

Aansluitend op de GCC wordt jaarlijks een evaluatie van het functioneren van de RvT (in 2022 onder externe begeleiding) en de directeur-bestuurder gehouden, waarbij

kritisch wordt gereflecteerd op de naleving van de GCC, alsmede de CodeD&I en de Fair Practice Code, met behulp van de tool Governance checklist van Cultuur + Ondernemen. Verder geagendeerd zijn onder meer de (onderlinge) samenwerking en belangenver-

Werk van Joppe Venema;
Samuel Mackiewicz (achter),
tijdens Don't Look a Gift Horse
in the Mouth, groepstentoon-
stelling, Woonhuis, mei 2023
- foto Maarten Nauw

strengeling/tegenstrijdig belang. Concreet heeft dit in de periode 2021-2024 geleid tot een herziening van de zittingstermijn van leden van de RvT ten behoeve van het behouden van ervaring en stabiliteit enerzijds en het vergroten van diversiteit anderzijds, het vergroten van de diversiteit in de artistieke adviesraad, een passende vergoeding voor de werkzaamheden van de artistieke adviesraad volgens het Fair Pay principe, het aanscherpen van de gedragscode, en de aanstelling van een vertrouwenspersoon.

Zoals omschreven in het activiteitenplan streeft De Ateliers in de komende BIS-periode naar een meer holistische benadering van haar doelstelling, onder andere door het Woonhuis programma. Een belangrijke taak hierin voor de TvT is ruimte geven

aan ondernemerschap en tegelijkertijd het continue toetsen van de strategie en identiteit aan de hand van de doelstelling van De Ateliers. Verder zal de RvT bij werving en selectie van toekomstige toezichthouders, met inachtneming van het rooster van aftreden, actief inzetten op de diversiteitscriteria geformuleerd in de Code D&I. Hetzelfde geldt voor de artistieke Adviesraad.

Goed werkgeverschap

De Ateliers heeft ter uitvoering van haar activiteiten een klein team van medewerkers en een groep van twaalf vaste begeleiders, plus een ruim netwerk aan gastbegeleiders. Daarnaast wordt samengewerkt met diverse externe opdrachtnemers variërend van curator tot vormgever. De Ateliers onderschrijft de Fair Practice Code en maakt zich hard voor eerlijke financiële waardering voor kunstenaars, en voor de werkenden in de keten die hen omringen.

› Veilige werkomgeving

Zoals eerder aangegeven is in december 2020 is besloten een cultuuronderzoek te laten uitvoeren door twee onafhankelijke onderzoekers van organisatie De Vertrouwenspersoon om beter zicht te krijgen op de werkcultuur binnen De Ateliers. In het eindrapport werden een aantal aanbevelingen geformuleerd waar de organisatie in de tweede helft van 2022 mee aan de slag is gegaan. In 2020 is ook een interne vertrouwenspersoon opgeleid en een externe vertrouwenspersoon aangesteld. De externe vertrouwenspersoon doet jaarlijks verslag van haar werkzaamheden en het aantal en soort meldingen en klachten in het betreffende jaar, vergezeld van een analyse en aanbevelingen, zonder concrete omschrijvingen van casuïstiek. In 2022 is de interne vertrouwenspersoon uit dienst getreden, waarna is besloten de interne vertrouwenspersoon op te heffen en extra aandacht te geven aan het vergroten van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de externe vertrouwenspersoon door middel van o.a. kennismakingsrondes. Ook is in 2023 de gedragscode herzien, op basis van input van deelnemers, tutores en staf. Begin 2024 zal een externe klachtencommissie worden aangesteld. De gedragscode geldt voor alle werkenden binnen De Ateliers, en de externe vertrouwenspersoon is voor alle werkenden binnen De Ateliers beschikbaar.

› Begeleidend kunstenaars

Een centrale rol bij De Ateliers is weggelegd voor de begeleidend kunstenaars: zij zijn de directe uitvoerders van de kerntaak van De Ateliers. Alle begeleidend kunstenaars hebben een succesvolle eigen kunstpraktijk. De Ateliers zal in 2024 starten met een feedback systeem, waarbij deelnemers met behulp van een vragenlijst ook (anoniem) terugkoppeling kunnen geven over hun ervaringen met de begeleiding en programma. Voor de begeleidend kunstenaars geldt dat zij als zelfstandigen werkzaam zijn, en ook als zodanig worden beloond. De dagvergoeding is gebaseerd op de uurtarieven voor zzp'ers uit de Richtlijn functie- en loongebouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst, 2024. De vergoeding (waaronder reiskosten) die de begeleidend kunstenaars toekomt is marktconform en gelijk aan die van collega-instellingen.

Het belang van duurzamer omgaan met energie en middelen is ook aan de artistiek-inhoudelijke kant een belangrijk thema, en De Ateliers ziet het als een ideële ver-

antwoordelijkheid dit in alle lagen van haar bedrijfsvoering door te voeren. Begeleidend kunstenaars die van ver komen worden uitgenodigd om twee opvolgende dagen atelierbezoeken te doen, om zo reisbewegingen te halveren. Ook worden ze aangemoedigd om op een meer duurzame manier te reizen, bijvoorbeeld met de trein in plaats van het vliegtuig. Hiervoor wordt ter stimulans een extra budget beschikbaar gesteld.

› Werknemers

De Ateliers hanteert geen CAO. Wel gebruikt De Ateliers de functiematrix en salaristabel van de CAO Nederlandse Podia voor het inschalen van nieuwe werknemers of functies, omdat de hierin beschreven functies veelal overeen komen met de functies binnen De Ateliers. Sinds 2022 zijn de salarissen van alle werknemers te herleiden naar de functiematrix en bijbehorende salaristabel, wat de transparantie van de salariëring heeft vergroot. Omdat De Ateliers een 40-urige werkweek hanteert waar de CAO Nederlandse Podia uitgaat van een 36-urige werkweek worden de salarissen naar rato berekend. De Ateliers is voornemens om voor 2025 verdere aansluiting te vinden bij de CAO Nederlandse Podia, of bijvoorbeeld de Museum CAO. De werknemers van De Ateliers zijn opgenomen in een pensioenregeling van PFZW. Sinds 2021 zijn werknemers ook verzekerd tegen inkomensterugval bij langdurige arbeidsongeschiktheid. Vanaf 2024 hebben werknemers recht op vijf vakantieweken in tegenstelling tot de wettelijke vier weken. Er vinden jaarlijks evaluatiegesprekken plaats.

Vanwege de groeiende publieke rol van De Ateliers in de komende periode en de doelstelling om het publiek verder te diversifiëren is er gekozen voor het creëren van een nieuwe vacature voor een communicatiemedewerker. Met het toevoegen van deze nieuwe functie wordt de werklast en daarmee werkdruk bij andere medewerkers verlicht.

› Deelnemers

De deelnemende kunstenaars ontvangen jaarlijks een stipendium (uitbetaling geschied per maand) gebaseerd op de inkomstennorm van de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) voor uitwonende studenten. Het stipendium moet volstaan voor de noodzakelijke kosten in levensonderhoud, zodat de deelnemers zich volledig op het werk in het atelier kunnen richten. De Ateliers vindt het van groot belang deze voorwaarden te kunnen handhaven, opdat de deelnemers hun tweejarige werkperiode optimaal kunnen benutten. De IND-norm werd geruime tijd echter zeer minimaal geïndexeerd en bleef daarmee achter bij de loon- en prijsontwikkelingen. In 2021 heeft De Ateliers er daarom voor gekozen om de ateliërgelden van de deelnemers met €200 te verlagen. Met de grote stijging van de kosten van levensonderhoud in de afgelopen jaren is echter een urgente aanpassing van het stipendium nodig. De IND-norm is in 2024 met ruim 27% gestegen ten opzichte van 2023. De Ateliers hecht grote waarde aan *fair pay*, maar is budgettair niet in staat om deze indexering te volgen. De Ateliers plant voor 2025 om te voldoen aan de IND-norm waarna de stipendia worden geïndexeerd aan de hand van de CAO-indexering.

In 2020 heeft De Ateliers in samenwerking met Ammodo een productiebudget van €2.000 per werkjaar beschikbaar weten te stellen voor de deelnemers. Vanaf 2024 wordt het met 5% geïndexeerde productiebudget verlengd voor een periode van 3 jaar.

› Deelnemers die bijdragen aan tentoonstellingen van De Ateliers die buiten het bestaande curriculum

van het programma vallen, worden daarvoor beloond volgens de richtlijn Kunstenaarshonoraria 2024. Ook voor curatoriale werkzaamheden voor Woonhuis ontvangen de deelnemers een passende vergoeding.

› Externe opdrachtnemers en kunstenaars

Ook voor externe opdrachtnemers hanteert De Ateliers de dan geldende Richtlijn functie- en loongebouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst. Daarbij worden afspraken vastgelegd in een overeenkomst van opdracht. Externe kunstenaars of begeleiders die deelnemen aan tentoonstellingen worden beloond volgens de dan geldende richtlijn Kunstenaarshonoraria.

De

Ateliers

De

Ateliers

D

Ateliers

Ateliers

De

Ateliers

De

Atel

D

Ateliers

L

Ateliers

De Ateliers
Stadhouderskade 86
1073 AT Amsterdam

www.de-ateliers.nl